

מימין: רוני ויניקוב, אברהם דובדבני, ארנן פלמן

ספרי הכבוד בהיכל

מימין: איריס לוי חמדי, אלעזר הרשקוביץ, אברהם דובדבני, ארנן פלמן ומשה פרייזלר | צילומים: דוברות קק"ל

מסע היסטורי בתוך "ספרי הזהב"

הם מעוטרים בחוטי כסף ואבנים טובות, גודלם עצום, ובין דפיהם מסתתרים סיפוריהם של החולמים שתרמו מכספם כדי לגאול את אדמות ארץ ישראל - ורבים מהם לא זכו לראות אותן. "ספרי הכבוד" של קק"ל הוצבו לאחרונה בהיכל חדש בבניין המוסדות הלאומיים בירושלים. בעזרת טכנולוגיה דיגיטלית תוכלו עכשיו גם אתם לצלול לתוכם - ואולי תמצאו את קרובי משפחתכם בין הדפים | שחר זיו

מוגש מטעם קרן קימת לישראל

לפני 120 שנה, בקונגרס הציוני החמישי שהתקיים בבאזל, עמד איש העסקים יונה קרמנצקי במרכז דר" מה: צירי הקונגרס דחו את הצעתו להקים קרן פיננסית שתאסוף כספים מיהודי העולם לרכישת קרקעות בארץ ישראל. התערבותו הנחרצת של בנימין זאב הרצל הביאה להצבעה חוזרת, והקרן הקימת לישראל נוסדה. לקרמנצקי היה רעיון מהפכני נוסף: להנציח את רשימות התורמים בספרים יוקרתיים, בכתיבה קליגרפית של סופרי סת"ם - כאילו היו ספרי תנ"ך. כמאתיים כרכים כאלה נוצרו מאז בירושלים, ובשכונות הקרובים הם ייחשפו סוף סוף לקהל בהיכל מפואר שנבנה במיוחד עבורם ב"בניין המוסדות הלאומיים" ברחוב המלך ג'ורג' בירושלים. המבקרים במקום יוכלו לראות כמו עיניהם את "ספרי הזהב" - החשובים והמושקעים בין "ספרי הכבוד" - לדפדף בהם באופן וירטואלי ולהכיר פיסת היסטוריה חשובה של ארץ ישראל באמצעים אינטראקטיביים מתקדמים. עד ראשית המאה העשרים, יש לציין, נקנו קרקעות בארץ ישראל בעיקר מכספיהן של משפחות יהודיות עשירות. ייסוד קק"ל

גה צמוד מסך דיגיטלי שבו ניתן לראות את כל התוכן שלהם, שנסרק לקבצים ממוחשבים. מתוך עשרות "ספרי זהב" שנוצרו עם השנים, נבחרו לתצוגה פיוזת בהיכל הפריטים בעלי החשיבות ההיסטורית והעיצובית המשמעותיים ביותר. ביניהם נמצא הספר הראשון, שנוצר ב-1902, מסמך היסטורי נדיר שנפתח בתרומות הראשונות והייצוגיות ביותר - של קרמנצקי ושל בנימין זאב הרצל. חווה המדינה בחר להקדיש את תרומתו לצבי הרמן שפירא - האישי שהגה את רעיון ייסוד קק"ל, אך הלך לעולמו טרם ראה את הגשמת חלומו. כריכת הספר עשויה מעור ובמרכזה מפציעה שמש מעל ירושלים, והעיר מוקפת בשדות שיבולים וכרמי גפנים. דימוי זה מסמל את זריחתו של עידן חדש, המבשר את קיצן של אלפיים שנות גלות וחזרה לארץ המובטחת.

ארכיון "ספרי הזהב" ו"ספרי הכבוד" כולל עשרות כרכים שמוקרשים לנושאים שונים, חלקם מאגדים תרומות שהתקבלו מראש לפי נושא מסוים, ואילו אחרים נוצרו רק לאחר שנים רבות של קבלת התרומות לפי הפרויקט שעליו הכריזה קק"ל. חשוב להבהיר: השמות המופיעים בספרים אינם של התורמים עצמם, אלא של האנשים להם הקדישו התורמים את הכסף - במקרים רבים בצירוף תמונת האדם שלו הוקדשה התרומה. כך ניתן למצוא ספרי נושא כגון "ספר הבר/בת מצווה", "ספר הנגי" ו"ספר הילד" ועוד.

בספרי נושא אלה נמצאים שמותיהם ותמונותיהם של מעל מאה אלף ילדים, בני נוער וצעירים שהונצחו בהם. כחמישית מהם ילדי אירופה שנספו בשואה, והמקום היחיד שבו נותר תיעוד שלהם הוא ספרי התרומה של קק"ל. לאורך השנים הקדישו יהודים מ-109 מדינות תרומות למאות אלפי בני אדם, מוסדות, ארגונים ואירועים שביקרום חפצו, מסכומים פעוטים ועד סכומים משמעותיים. כצפוי, תרומות רבות הוקדשו לראשי המדינה, מייסדיה וקברניטיה, סופרים ומשוררים ידועים. לא נפקר גם מקומם של שמות עולמיים - מיוליאנה מלכת הולנד ובעלה הנסיך ברנרד, ועד נשיא ארה"ב פרנקלין דלאנו רוזוולט, של חברות מסחריות (כמו אולפני MGM) ואפילו של יוסף סטאלין - לו